

8.6.2022

ISAVI/5440/2021

**Arviointi- ja ohjauskäyntiin liittyvä arviointiraportti:
Itä-Savon sairaanhoitopiirin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020–2024 (2020)**

HUOM!

Itä-Suomen aluehallintovirasto on tarkastellut Itä-Savon sairaanhoitopiirin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa vuosille 2020–2024. Vuodelle 2021 päivitetyn version sisältötietoja ei ole ollut käytettävissä eikä päivitettyä versiota ei löytynyt VYHasta (3.11.2021). Toteuma-arviointeja tai -raportteja ei ole arvioitu tässä yhteydessä

Suunnitelman kansilehdellä lukee ”Valvontasuunnitelma vuodelle 2020”. Muuta päivitystietoa, päivämäärää tai päivityksestä vastaavan henkilön allekirjoitusta ei löydy. Suunnitelman kansilehdellä on merkintä, joka viittaa toimielimen käsittelyyn (Ympäristöterveydenhuoltojaosto 17.12.2019, § 31, Liite 1).

Suunnitelman kappaleessa ”6 Valvontasuunnitelman päivittäminen” on seuraava kirjaus:

Nykyisen valvontasuunnitelman 2020 päätyttyä on syytä harkita valvontasuunnitelman kokonaisuudistusta. Keskusvirastojen vaatimukset ohjaavat osaltaan tulevaisuuden valvontasuunnitelman rakennetta. Tavoitteeksi tulee kuitenkin asettaa kevyempi ja toimivampi suunnitelma, jota voidaan hyödyntää päivittäisen työn tukena.

Nyt arvioitavana ollut elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma on laadittu Ruokaviraston aiemman ohjeen (10505/1, 1.9.2016) voimassa ollessa ja siksi sen sisältöä on peilattu ko. ohjetta vasten. Ruokaviraston uudessa, syksyllä 2021 julkaistussa valvontasuunnitelmaohjeessa (6000/04.02.00.01/2020/1, 22.9.2021) korostuu aiempaa selvemmin vaatimus toiminnan jatkuvasta parantamisesta. Aluehallintovirasto kehottaa valvontayksikköä huomioimaan uuden ohjeen tulevissa valvontasuunnitelmissaan ja tulee myös arvioimaan niitä jatkossa ko. ohjeen pohjalta.

Pyydämme valvontayksikköä huomioimaan edellä mainitut seikat käydessään läpi raporttia ja arvioidessaan saadun palautteen hyödyntämistä tulevassa valvontasuunnitelman päivityksessä.

YHTEISET ASIAT

(Valtakunnallinen valvontaohjelma 2020–2024 s. 14)

Voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu voimavarat ja näiden jakautuminen toimialoittain.

Suunnitelmassa ei tuoda esille, että valvontayksikkö kärsisi resurssivajeesta.

Elintarvikevalvonnan tarkastusten osalta on todettu, ettei nykyisillä resursseilla päästä Ruokaviraston asettamaan tavoitteeseen (130 tark./htv).

Eläinlääkintähuollon resurssikartoituksen kuvaus löytyy valvontasuunnitelmasta¹. Riittävä määrä pätevää henkilökuntaa resurssitarpeen täyttämiseen on kuvattu².

Valvontaresurssin kohdentaminen (suunnitelmallinen/suunnitelman ulkopuolinen valvonta)

Suunnitelma sisältää myös kuvauksen, paljonko resursseja käytetään suunnitelman mukaisiin tehtäviin. Suunnitelman ulkopuolisista tehtävistä on lueteltu mm. neuvonta, asiakaspalvelu, laadun hallinta, viestintä, pätevyyden ylläpitäminen ja kehittäminen, epidemioiden ja eritystilanteiden selvittäminen sekä hakemusten ja ilmoitusten käsittely.

Valvonnan järjestäminen ja resursointi on elintarvikevalvonnassa kuvattu kattavasti.³

¹Resurssikartoitus ilmoitetaan käyttäen lomaketta 2 ja toimitetaan aviin valvontasuunnitelman liitteenä

² Kuvattava miten varmistetaan, että ell tehtäviä hoitaa ainoastaan ell

³ Eviron/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa kuvataan ympäristöterveydenhuollon valvonnan organisaatio, johtaminen, henkilöstövoimavarat ja resurssien jako toimialoittain. Valvontasuunnitelmaan kirjataan myös tehdyt toimivallan delegointipäätökset.

Terveysturvajärjestelmän osalta on kuvattu käytettävissä olevat resurssit sekä henkilöstön tehtävien jakoa yleisellä tasolla. Suunnitelman ulkopuolisia ja muita viranomais tehtäviä on kuvattu ja käsitelty selkeästi ja monipuolisesti. Kyseisten tehtävien hoitoon vaadittavaa resursointia on kuvattu. Suunnitelmassa on arvioitu ja vertailtu myös suunnitelmallisen ja muun terveysturvajärjestelmän viranomais tehtävien edellyttämää kokonaisuusarvoa. Asia käy selkeästi ilmi. Hyvä kokonaisuus.

Kunnaneläinlääkärin vastuualueet ja työnjako on kirjattuna suunnitelmaan.

Koulutussuunnitelma

Valvontasuunnitelmassa mainitaan, että koulutussuunnitelma on tehty mukailien henkilöstön erikoistumista. Suunnitelmassa kuvataan, miten koulutuksista saatu tieto jaetaan valvontayksikössä henkilöstön kesken. Koulutuspäivään laskettavia tapahtumia/tilaisuuksia ei erikseen ole määritelty, mutta koulutuksen tavoite on esitetty.

Suunnitelmassa ei erikseen kuvata työntekijöiden perehdytystä. Myöskään työntekijäkohtaista koulutustavoitetta (ks. 8 päivää/vuosi/viranhaltija) ei suunnitelmassa ole, eikä koulutusten seuranta ole kuvattu.⁴

Eläinlääkintähuollon täydennyskoulutussuunnitelma on kuvattu.

Valvonnasta perittävät maksut, maksullisuus ja maksutaksat

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa on suunnitelman mukaan hyväksytty (8.11.2019). Maksutaksa on nähtävissä www-sivuilla. Valvontasuunnitelmassa kuvataan lyhyesti, mistä peritään maksutaksan mukaiset maksut sekä miten maksutaksa määräytyy. Tulojen kohdentuminen on kuvattu suunnitelmassa.

Menettelytapaohjeita maksutaksoista ja laskutusmenettelyistä ei suunnitelmassa ole esitetty.⁵

Eläinlääkintähuollon valvontaviranomaisen vahvistamat maksut on sisällytetty suunnitelmaan.

⁴ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvontahenkilöstön koulutus ja jatkuva osaamisen varmistaminen sekä perehdytys.

⁵ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan liitetään viittaus yksikön maksutaksaan ja kuvataan periaatteet, joilla seurataan suunnitelmallisen valvonnan tulokertymiä ja menoja.

⁶ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa viitataan menettelytapaohjeisiin tai muihin ohjeisiin maksutaksoista ja toimijoiden laskutusmenettelyistä.

Laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu

Valvontasuunnitelmassa kerrotaan, mikä laboratorio tutkii viranomaisnäytteet. Laboratoriopalvelut on kilpailutettu vuosille 2020–2024 ja päätös on aiottu tehdä suunnitelman mukaan vuoden 2020 loppupuolella.

Suunnitelmassa ei ole kuvattu, miten laboratorio palvelee virka-ajan ulkopuolella ja onko tästä tehty sopimusta. Suunnitelmassa ei myöskään kerrota, käytetäänkö ulkopuolista näytteenottajaa valvonnan tukena. Näin ollen ulkopuolisen asiantuntijan ja näytteenottajan pätevyyden tarkistamistakaan ei ole esitetty.

Elintarvikevalvonnan kohdassa 2.7 kuvataan laboratoriot sekä mainitaan sertifioidusta ulkopuolisesta näytteenottajasta.⁷ Suunnitelmassa on todettu, että käytetään akkreditoituja sopimuslaboratorioita, jotka on mainittu nimeltä. Puuttuu maininta, että laboratorioden tulee olla Ruokaviraston hyväksymiä.⁸

Terveysuojelulain mukaisten näytteiden tutkiminen tapahtuu hankintasopimuksen mukaisesti sopimuslaboratorioissa. Viitattu myös edellä mainittuun kilpailutustilanteeseen.

Terveysuojelussa käytetään ulkopuolisia asiantuntijoita apuna mm. talous- ja allasvesinäytteenotossa. Näytteenottajalta on edellytetty ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointia. Vesilaitosten ja uimahallien/kylpylöiden näytteenottoon liittyvä menettelytapa on kuvattu. Lisäksi on viitattu laitosten valvontatutkimusohjelmiin.

Yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet + toimialakohtaisten valvontaohjelmien painopisteet

Valvontasuunnitelmassa kuvataan voimassa olevan yhteisen valvontasuunnitelman painopisteet. Valtakunnalliset painopisteet kuvattu kappaleessa 5.

Elintarvikevalvonnan painopisteet on huomioitu kattavasti.

Eläinlääkintähuollon painopisteet on mainittu.

Terveysuojelun valvonnan painopisteitä on käsitelty suunnitelmassa, joskin varsin yleisellä tasolla. Suunnitelmassa ei ole elinympäristöterveyttä edistävien tehtävien osalta juurikaan konkretiaa, vaan suunnitelmaan on kirjattu ”Terveysuojelutiimi etsii parhaat ja toimivat käytännöt ohjelmakauden aikana toteuttaa valtakunnallista painopistettä elinympäristöterveyden edistämisessä”. Tosin kappaleessa 4.2. voidaan katsoa asiaa sivutun. Paikallisia hankkeita tai projektiehdotuksia on kuvattu taulukossa 7 (s. 47). Muita hankkeita ja projekteja ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Tupakkavalvonnan painopisteet mainitaan suunnitelmassa, mutta ei kerrota onko painopisteillä vaikutusta valvontaan.

⁷ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan kirjoitetaan kuvaus ulkopuolisten asiantuntijoiden käytöstä, jos niitä käytetään apuna valvonnassa.

⁸ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan sisällytetään ohjeistus käyttää hyväksytyjä laboratorioita virallisiin elintarvikenäytteiden tutkimuksiin. Kirjataan ne laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Varautuminen ja häiriötilannesuunnitelma

Valvontasuunnitelmassa kerrotaan, että on laadittu erillinen häiriötilannesuunnitelma, joka aiotaan päivittää vuoden 2020 aikana perusteellisemmin sekä liittää se soveltuvien osien Sosterin valmius- ja varautumissuunnitelmaan.

Elintarvike- tai vesivälityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä annettujen velvoitteiden huomioon ottaminen näkyy siten, että suunnitelmassa on kuvattu selvitystyöryhmä.

Elintarvikevalvonnan osiosta ei ole mainittu ympäristöterveydenhuollon yhteistä erityistilanneopasta (STM 2014:21) eikä kuvattu epidemiaselvitystyöryhmän toimintaa, ei ryhmän säännöllisiä kokoontumisia tai työnjakoa.⁹ Terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot on kuvattu osin.¹⁰

Terveydensuojelun osalta, häiriötilanteen näytteenottoon liittyen on kirjattu *”Laboratoriopalveluiden saatavuus erityistilanteiden varalta sovitaan kunkin valvontakohteen sopimuslaboratorion kanssa”*. Viittaus erilliseen häiriötilannesuunnitelmaan on yleisen osan kappaleessa 4.

Viestintäsuunnitelma (ml. häiriötilanneviestintä)

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu ulkoinen viestintä varsin yleisellä tasolla. Osittain on kuvattu myös vastuuhenkilöt sekä tiedotuskanavat. Suunnitelmasta ei selviä, onko erillistä viestintäsuunnitelmaa olemassa, jossa asiat kuvattaisiin tarkemmin mm. yhteydenpito eri viranomaisiin ja yhteistyötahoihin sekä peruskuntiin.

Sisäistä viestintää, aktiivista tiedonsiirtoa tai perehdyttämistä ei ole kuvattu suunnitelmassa. Viestinnän kohderyhmäksi ei ole kuvattu oman organisaation jäseniä tai muita tiimejä lainkaan.

Suunnitelman mukaan viestintä mm. erityistilanteissa ja kriiseissä tapahtuu valmiussuunnitelman viestintäosion mukaisesti. Myös vesilaitosten häiriötilannesuunnitelmat huomioidaan. Viestinnän vastuu häiriö- ja poikkeustilanteissa jakaantuu erikoistumisen mukaisesti.

Suunnitelmasta löytyy myös elintarvikevalvonnan toimijoiden koulutus ja neuvonta. Vastuuhenkilöt on nimetty ”erikoistumisen mukaisesti”¹¹.

⁹ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan sisällytetään kuvaus erityistilanteisiin varautumisesta tai viitataan erityistilannesuunnitelmaan. Lisäksi otetaan huomioon elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä annetut velvoitteet. Suunnitelmiin on sisällytettävä kuvaus elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän toiminnasta. (EtL 46 §, VnAs 1365/2011).

¹⁰ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan varautuminen terveysvaaratilanteissa tarvittavaan näytteenottoon ja tutkimuksiin. Takaisinveitoitilanteissa tarvittaessa tiedottaminen toimijan kustannuksella.

¹¹ Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa viitataan viestintäsuunnitelmaan. Tulee ottaa huomioon valvonta-asetuksen (”882”, 7 artikla) edellyttämä avoimuus toiminnassa. On kuvattava viestinnän ja tiedotuksen vastuuhenkilöt sekä tiedotuskanavat ja yhteydenpito aluehallintovirastoon ja muihin paikallisiin viranomaisiin, kuten terveysviranomaisiin.

Terveysuojelun osalta sidosryhmäyhteistyö on mainittu kappaleessa 4.2., mutta viestintää tai tiedottamista ei ole muutoin käsitelty.

Eläinlääkintähuollon erityistilanneviestintä on mainittu^{12, 13}

Ei ole kuvattu, miten tutkimustuloksia hyödynnetään valvonnassa ja sen suunnittelussa¹⁴.

¹² Voidaan viitata valmiussuunnitelmaan.

¹³ Kuvattava viestinnän ja tiedotuksen vastuu henkilöt, tiedotuskanavat, yhteydenpito aviin ja muhin paikallisiin viranomaisiin kuten poliisiin ja terveystieteisiin, voidaan viitata soveltuvin osin viestintä suunnitelmaan.

¹⁴ Eviron/Ruokaviraston ohje 10505/1: Suunnitelma siitä, miten tutkimustuloksia hyödynnetään ja minkälaisia yhteenvedoja tuloksista tehdään sekä miten tulokset julkaistaan ja miten niistä tiedotetaan

ELINTARVIKEVALVONTA

(VASU 2021–2024, osa 1, kohta 3.2, s. 19 + Eviran/Ruokaviraston ohje kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmasta 10505/1)

Toimintaympäristö

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvontayksikön toimintaympäristö ja siinä tapahtuneet muutokset.

Arvio: On kuvattu riittävän kattavasti.

Valvonnan riskiperusteisuus

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa kuvataan, miten valvontayksikössä toteutetaan vaatimus ympäristöterveydenhuoltoon sisältyvän valvonnan riskiperusteisuudesta.

Arvio: On kuvattu kattavasti.

Auditoinnit ja AJO-käynnit

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa (tai laatujärjestelmässä) kuvataan periaatteet sisäisistä auditoinneista ja viitataan tarvittaessa näistä laadittuihin (menettelytapa)ohjeisiin. Lisäksi valvontasuunnitelmassa kuvataan, miten valvontayksikössä hyödynnetään auditointien, esimerkiksi ketjuauditointien, tuloksia. Valvontasuunnitelmassa kuvataan, miten aluehallintoviraston tekemistä arviointi- ja ohjauskäynneistä saatu palaute tarvittaessa otetaan huomioon valvontayksikön toiminnan parantamisessa.

Arvio: Ei ole kuvattu.

Raportointi (= valvonnan raportointimenettelyt, valvontakirjanpito)

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvonnan raportointimenettelyt.

Arvio: Kuvaus on puutteellinen. Osin on vielä vanhentunutta tietoa: KUTI, Eviranet (taulukko 4). Ei ole mainittu suunniteltujen resurssitietojen kirjaamista VYHAan silloin, kun suunnitelma tehdään tai päätetään resurssien muutoksesta.

Valvontakohteiden rekisteröiminen (= ilmoitus- ja hyväksymismenettelyt)

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan kuvataan ilmoitus- ja hyväksymismenettelyt, joilla viranomaisen saattaa elintarvikealan ja elintarvikekontaktimateriaalialan kohteet valvonnan piiriin.

Arvio: On kuvattu kattavasti.

Tarkastukset

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Tarkastussuunnitelmassa kuvataan, miten elintarvikehuoneistojen riskiluokitus ja niiden riskiperusteinen valvonnan tarve määritetään tai viitataan Eviran ohjeeseen 10503 'Elintarvikehuoneistojen riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen'. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan, mitä tarkastukseen sisältyy tai viitataan ohjeeseen, jossa kuvataan tarkastuksen sisältö (kuten Eviran ohje 16044 'Elintarvikehuoneiston riskiperusteinen valvonta').

Arvio: On kuvattu kattavasti.

Toimijoiden koulutus ja neuvonta

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan kirjataan toimijoille järjestettävät koulutustapahtumat. Kuvataan myös toimijoiden neuvontaan liittyvät menettelyt (suunnitelmallisesti sekä tarkastusten yhteydessä että keskitetysti valvontayksikössä, esim. puhelimitse).

Arvio: On kuvattu kattavasti.

Valvontasuunnitelman mukainen näytteenotto ja tutkimus

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Valvontasuunnitelmaan sisällytetään elintarvikkeiden näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma (mitä näytteitä? mitä tutkitaan?). Kirjataan menettely, jolla varmistetaan, että toimija saa tutkimustulokset tietoonsa ja tulokset on tulkittu toimijalle ymmärrettävällä tavalla. Kirjataan EU:n, Ruokaviraston ja valvontayksikön omat näytteenotto- ja tutkimusprojektit. Kirjataan, mihin toimenpiteisiin ryhdytään lainsäädännön asettamien raja-arvojen ylittyessä.

Arvio: Kuvaus on joiltain osin puutteellinen. Ei ole näytteenottosuunnitelmaa, jossa kerrotaisiin, mitä näytteitä mistäkin kohteesta otetaan ja mitä niistä tutkitaan – on vain eri tuoteryhmien perustutkimuspaketit. Ei ole mainittu mikrobikriteeriasetusta eikä sen soveltamisohjetta.

Valvontatoimenpiteet ml. hallinnolliset pakkokeinot

Eviran/Ruokaviraston ohje 10505/1: Kuvataan valvontatoimenpiteet – erityisesti menettelyt, kun ryhdytään hallinnollisiin pakkokeinoihin. Viittaukset elintarvikelain ao. kohtaan + Ruokaviraston ohjeisiin (16044/?? Elintarvikehuoneiston riskiperusteinen valvonta ja 100011 Ohje elintarvikelain mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä elintarvikevalvonnessa) sekä mahdollisiin valvontayksikön omiin menettelyohjeisiin.

Arvio: On kuvattu kattavasti.

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) 2015–2021, Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU) OSA I, liite 5, Päivitys vuodelle 2021, (vuosi 2021 soveltuvien osin.)

Yleistä

Arvio: Lainsäädäntö on uudistunut, mm elintarvikelaki ja eläintautilaki => päivitys uuteen.

Tietojärjestelmät

Huolehdyttävä, että on tehokkaassa käytössä valvonnan apuna

Arvio: Kuvattu suunnitelmassa.

Varataan käyttöönottoon ja käyttöön riittävät resurssit ja varmistetaan käytön osaaminen

Arvio: Kuvattu suunnitelmassa.

Valvonnan toimeenpano

Suunnitelma valvonnan toimeenpanosta sisältäen valvontamäärät ja niiden vaatimat resurssit, korjaavien toimenpiteiden loppuun saattamisen, valvontatietojen dokumentoinnin tallentamisen ja raportoinnin.

Arvio: Kuvattu suunnitelmassa.

Eläinten terveyden valvonta

Eläintautivalmius: Suunnitelma kuinka eläinlääkäripalvelut järjestetään tautitilanteessa.

Arvio: On mainittu, mutta varsinainen suunnitelma puuttuu.

Eläintautien ilmoittaminen: Ilmoitusmenettelyt eläinlääkintähuollon ja terveydenhuollon virkamiehille eläintauti- ja zoonoositilanteissa.

Arvio: Mainittu yleisesti.

Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu: suunnitelma terveystarkkailun toteuttamisesta.

Arvio: Kuvattu riittävällä tasolla.

Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Muu eläintautivalvonta: suunnitelma näytteenoton toteuttamisesta määräajassa, etenemisen seurannasta ja tietojen tallentamisesta sekä tietojen toimittamisesta aluehallintovirastoon.

Arvio: Mainittu suunnitelmassa.

Eläinten keinollinen lisääminen: suunnitelma nautojen, sikojen, hevosten, lampaiden vuohien keinolliseen lisäämiseen liittyvien kunnaneläinlääkärin valvontatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

Sisämarkkinakauppa: suunnitelma menettelytavoista ja valmiudesta tilanteissa, joissa saapuva erä ei täytä tuontiehtoja.

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta.

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Suunnitelma epäilyyn sekä luvan- ja ilmoituksenvaraisten kohteiden eläinsuojeluvonnasta: huomioidaan aluehallintoviraston suunnitelma ja ohjaus.

Arvio: On mainittu, mutta ei ole varsinaista suunnitelmaa.

Erikseen suunniteltava kuinka varmistetaan eläinten hyvinvointi 44§ mukaisissa kiiretoimenpiteissä (mm. selvittämällä yhteistyötahot tapausten hoitamiseksi)

Arvio: Kuvattu valvontasuunnitelmassa.

Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta: 1) ylläpidettävä tietoa alueella sijaitsevasta luvan- ja ilmoituksenvaraisesta toiminnasta 2) suunniteltava ko. toiminnan valvonta 3) kuvattava riskiarviointi, jos kohteita ei valvota vuosittain.

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotelaitosten ja toimijoiden valvonta Ruokaviraston ja vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaan.

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Tiedot hyväksytyistä ja rekisteröidyistä laitoksista: tarkastuskertomukset ja mahdolliset pakkokeinopäätökset toimitetaan aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon mahdollisimman nopeasti.

Arvio: Ei ole kuvattu suunnitelmassa.

Sivutuotteiden hautaaminen: Ruokavirasto määrittelee valvontasuunnitelmassaan sivutuotetoimijoiden valvonnan tekoperusteet, mutta kunnaneläinlääkärit määrittelevät itse tarkastettavat kohteet. Tarkastuskertomuksien ja päätösten jne. toimitus aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon mahdollisimman pian.

Arvio: Kuvattu suunnitelmassa.

Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Tuotantoeläinten terveydenhuolto: 1) Suunnitelmassa esitettävä, miten kunta on varmistunut, että terveydenhuoltopalveluja on saatavissa kysyntää vastaavasti. 2) Ilmoitetaan terveydenhuoltosopimuksen solmineiden nauta- ja sikatilojen prosenttiosuus kaikista alueen ko. tiloista. On huomioitava myös mahdollinen yksityinen tarjonta.

Arvio: Kuvattu valvontasuunnitelmassa.

Kiireellinen eläinlääkäriapu: 1) Suunniteltava kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen virka-aikana ja sen ulkopuolella huomioiden vaatimukset pieneläin- ja suurelänpäivystyksen eriyttämisestä ja keskitetystä yhteydenotto palvelusta. 2) Jos lainsäädännön vaatimuksista poiketaan, tulee syyt poikkeamisesta esittää suunnitelmassa.

Arvio: On kuvattu kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen virka-aikana ja sen ulkopuolella. Yhteydenottopalvelu on järjestetty keskitetysti.

Saatavuus ja laatutavoitteet: 1) Suunniteltava eläinlääkäripalveluiden laatutavoitteet ja palautteen kerääminen ja käsittely. 2) Käytävä ilmi voimassa olevat vastuu yms. vakuutukset ja niiden korvausmäärät sekä menettelytavat Eläinlääkintävahinkojen arvointilautakunnalta.

Arvio: Sosterin valvontasuunnitelman toteutumisen arvioimisen raportissa 2020 todetaan: "Palvelujen saatavuus ja laatu ovat olleet pääosin suunnitelman mukaista." Palveluiden saatavuus on raportissa perusteltu, mutta laatua ei lainkaan. Vakuutuksia ja reklamaatioiden käsittelytapoja ei mainita lainkaan.

Ostopalvelut: Suunnitelma miten laatua ja tarjousasiakirjoissa esitettyjen asiakasmaksujen noudattamista valvotaan. Kilpailutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota tarjouspyynnössä esitettäviin laatuksiteereihin. On kuvattava valvontasuunnitelmaan, jos ostopalveluja ryhdytään käyttämään.

Arvio: Ei käytössä.

TERVEYDENSUOJELU

(Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma s. 14, 2020–2024)

Valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin

Onko valvontakohteiden lukumäärä esitelty toimialoittain, kohdetyypeittäin, Vati-lajittelun mukaan toimintatyyppitasolla?

Arvio: Suunnitelman liitteessä 1 on esitelty valvontakohteet ja niiden lukumäärät toimintaluokittain ja -tyypeittäin. Osassa kohdetyypeistä on kuitenkin viitattu YHTI-luokitteluun eikä Vati-luokittelu toteudu myöskään kaikkien toimintaluokkien osalta. Solariumvalvonta on huomioitu.

Tarkastusten suunnittelu ja toteutus, tarkastusten tavoite ja sisältö, riskinarviointi ja tarkastustiheys

Mikä on tarkastus? Mihin tarkastus perustuu? Mitä tarkastus sisältää? Tarkastusten toteutustapa (alku-loppu)

Arvio: Suunnitelmassa on kuvattu, mitä tarkastuksella tarkoitetaan ja tarkastuksen perusteita. Lisäksi tarkastuksen sisältöä on kuvattu liitteessä 2. Riskinarviointia ja riskiperusteisuutta on avattu suunnitelmassa.

Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset on mainittu lyhyesti ja yleisellä tasolla (s.15).

Tarkastuksen kulkua, etenkin tarkastuskäynnin rakennetta ei ole erityisemmin kuvattu (esim. alkupalaveri-loppuyhteenveto).

Riskinarviointi ja tarkastustiheys

Onko kohdekohtainen riskinarviointi tehty? Noudattaako Valviran taulukkoa? Onko paikalliset olosuhteet, toimijan toiminta huomioitu? Tarkastustiheyden tihentämisen tai vähentämisen sääntö kuvattu?

Arvio: Suunnitelman mukaan kohdekohtainen riskinarviointi on tehty kaikille terveydensuojelulain mukaisille valvontakohteille. Tarkastustiheydet noudattavat pääosin Valviran suosittelamia tarkastustiheyksiä (liite 1). Minkään kohdetyypin osalta tarkastustiheyttä ei ole vähennetty puoleen.

Tarkastustiheyden tihentämisen tai vähentämisen sääntö (50 prosentin sääntö ja perusteet) on kirjattu suunnitelmaan (s. 41). Tarkastustiheyden muutos ja perustelut kirjataan suunnitelman mukaan tarkastuskertomukseen.

Suunnitelman mukaan kohdetyypin riskinarvioinnissa hyödynnetään annettujen tietojen lisäksi Sosterin terveydensuojelun laatuohjeen valvontatarpeen arviointia, joka perustuu Valviran terveydensuojelun valvontaohjeiston kohdetyyppikohtaisiin valvontatarpeen arviointilomakkeisiin. HUOM. Valviran valvontaohjeisto on poistettu käytöstä.

Riskinarvioinnissa tulisi huomioida toiminnan laatu ja luonne sekä aikaisempi valvontahistoria. Nykyisellään liki kaikkien valvontakohteiden tarkastustiheydet nojaavat valtakunnallisiin suosituksiin.

Terveystensuojelun muut valvonta- ja viranomaistehtävät (suunnitelman ulkopuoliset):

Asumisterveysasiat - onko kuvattu prosessi, vastuunjaot, sisäilmatyöryhmäedustus/-työskentely, terveyshaitan arviointiprosessi?

Arvio: Suunnitelmassa ei ole täsmällisesti kuvattu asuntojen ja muiden oleskelutilojen terveydellisten olosuhteiden (asumisterveys) valvontaan liittyvää prosessia, vastuunjakoa, sisäilmatyöryhmätyöskentelyä tai edustuksia eikä menettelyjä terveyshaitan arviointiin liittyen. Aihetta on sivuttu erilaisin kirjauksin kappaleissa 2., 3.1., 3.2., 4.1.2., 4.2. sekä 5. Resursointia ja valvonnan tarvetta on käsitelty s. 47 sekä taulukossa s. 48.

Säännöllisesti toistuvat viranomaislausunnot (luvat, kaavat, ohjelmat) - onko kuvattu lukumäärä / tavoiteasettelu?

Arvio: Lausuntojen osalta on yleistason maininnat sivuilla 7 ja 45, mutta lukumääräisiä trendejä tai tavoitteita ei suunnitelmaan ole kirjattu. Myöskään läpimenon seurannasta tai vaikuttavuudesta ei ole suunnitelmassa kirjauksia.

Ilmoitusten ja hakemusten käsittely - onko kuvattu palvelunopeus/tavoiteasettelu?

Arvio: Ilmoituksen- ja luvanvaraisuutta on käsitelty s. 40, mutta varsinaista käsittelyn tavoiteaikataulua / palvelulupausta ei ole kirjattu (vrt. elintarvikevalvontaa koskevan osion s. 20). Taulukossa 5 on kuitenkin kirjattu ensimmäisen tarkastuksen tavoiteaikataulu, joka antaa suunnan käsittelyaikataululle.

Asiakasyhteydenotot sekä niihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet - onko kuvattu palvelunopeus/tavoiteasettelu?

Arvio: Asiakasyhteydenottoja tai niihin liittyviä selvityksiä ja valvontatoimia ei ole kirjattu suunnitelmaan. Yleisiä mainintoja suunnitelman ulkopuolisista viranomaistehtävistä on muun muassa s. 14 ja 42.

Sidosryhmäyhteistyö ja lausunnot muille viranomaisille - onko kuvattu vaikuttavuusseuranta?

Arvio: Sidosryhmäyhteistyöstä sekä lausunnoista on suunnitelmassa yleistason mainintoja. Vaikuttavuuden seurannasta ei ole täsmällisempää kirjausta suunnitelmassa.

Toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. toiminnanharjoittajille suunnatut koulutukset ja informaatio-ohjaus) - onko kuvattu vaikuttavuusseuranta?

Arvio: Asiantuntijana, neuvojana tai ohjaajana toimimista on suunnitelmassa sivuttu terveydensuojelun näkökulmasta yleisellä tasolla (mm. kappale "4.2. Muut terveydensuojelun viranomaistehtävät" sekä kappale "5 Terveystensuojelun painopisteet ja valvontaprojektit"). Varsinaista konkretiaa on varsin vähän. Vaikuttavuusseurannasta ei ole kirjausta.

Kansainväliset laivatarkastukset (toimintatavat terveysuhkien varalta) - onko kuvattu?

Arvio: Suunnitelman sivulla 45 on kirjaus:

"Savonlinnan syväsatama on vuoden 2014 syksystä lukien Maailman terveysjärjestön (WHO) terveyssäännösten mukainen satama, joka on valtuutettu myöntämään todistuksen aluksen saniteettitoimenpiteistä ja saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta. Kansainvälisessä laivaliikenteessä olevien alusten tarkastukset eivät kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Laivatarkastuksiin varattava tarkastusaika on sisällytetty ei suunnitelmalliseen valvontaan".

Tarkastuksen sisältöä ei ole määritelty liitteessä 2.

Toiminnan kehittäminen - onko kuvattu vastuuhenkilö(t), tavoiteasetelma, seuranta?

Arvio: Toiminnan kehittämistä on käsitelty varsin lyhyesti ja yleisellä tasolla kappaleessa "2.9. Käytössä SHQS -laatuohjelma ja -menetelmä" sekä soveltaen Envirovetin laadunhallintajärjestelmää. Vastuuhenkilöitä, tavoiteasetelmaa tai seurantaa ei ole kuvattu suunnitelmassa.

STUK-solarium valvonta - onko kuvattu?

Arvio: Solariumvalvonta on toimintatyyppinä mainittu liitteessä 1, mutta tarkemmin asiaa ei ole suunnitelmassa käsitelty. Radonia on käsitelty kappaleessa 2 (terveyden-suojelun suunnitelma).

Näytteenotto ja tutkiminen

Onko kuvattu lakisääteiset näytteenotot, näytteenottosuunnitelma, varautuminen häiriötilanteen näytteenottoon/tutkimuksiin?

Arvio: Lakisääteiset näytteenotot ja lakiperusta on kirjattu kappaleessa 4. Lisäksi maininnat:

"Tutkimuspalveluiden kilpailutus on kesken ja alkuvuodesta 2020 seudullinen hankintatoimi tekee päätöksen mistä laboratoriopalvelut hankitaan jatkossa".

Varsinaista näytteenottosuunnitelmaa ei ole liitteenä eikä tarkemmin kirjattuna suunnitelmaan.

TUPAKKALAKI

(Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma 2020–2024)

Suunnitelmallinen valvonta (Tarkastusten suunnittelu ja toteutus, tavoite ja sisältö valvontakohdetyypeittäin/kohteittain, riskinarviointi ja tarkastustiheys)

Arvio: Liitteessä on kirjattu tarkastettavien kohteiden lukumäärä, mutta ei tarkastettavia kohteita. Liitteessä ei ole kohteiden keskimääräistä tarkastusaikaa, vaikka niin luvataan tekstissä, mutta löytyy arvioitu kokonaisaika. Riskinarvioinnin perusteista kerrotaan tekstissä, mutta ei käy ilmi onko riskinarviointia tehty.

Tupakkalain suunnitelman ulkopuolinen valvonta (muu kuin suunnitelmallinen valvonta)

Arvio: Suunnittelemattomaan valvontaan arvioidaan käytettävän 0,35 htv vuonna 2020.

Näytteenottosuunnitelmat

Arvio: Tarpeen tullen näytteet analysoidaan Työterveyslaitoksen laboratoriossa.